2021. május 20., csütörtök

P9_TA(2021)0248

A demográfiai tendenciák megfordítása az uniós régiókban a kohéziós politika eszközeivel

Az Európai Parlament 2021. május 20-i állásfoglalása az uniós régiók demográfiai tendenciáinak a kohéziós politika eszközeivel történő megfordításáról (2020/2039(INI))

(2022/C 15/11)

Az Európai Parlament,

— tekintettel a munkavállalók szabad mozgására, amelyet az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 45. cikke biztosít,

— tekintettel az EUMSZ-nek az Unió gazdasági, társadalmi és területi kohéziójának erősítéséről szóló 174. cikkére,

— tekintettel az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének c) pontjára, amely lehetővé teszi támogatások bizonyos gazdasági területek fejlődésének előmozdítására való felhasználását, amennyiben az ilyen támogatások nem befolyásolják jelentősen a versenyt („C-kategóriás” területek),

— tekintettel az EUMSZ legkülső régiókról szóló 349. cikkére,

— tekintettel az EUMSZ-nek az Európai Unión belüli munkavállalás és foglalkoztatás különböző szempontjaival kapcsolatos 9., 46., 47., 48. és 147. cikkére,

— tekintettel a szociális jogok európai pillérére, különösen annak 2., 3. és 20. elvére,

— tekintettel az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi és Migrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a Határigazgatási és Vízumeszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatra (COM(2018)0375), valamint annak területfejlesztésről szóló II. fejezetére,

— tekintettel a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló, európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatra (COM(2020)0408),

— tekintettel „A gazdasági, társadalmi és területi kohézió Európai Unión belüli megerősítése: az Európai Bizottság hetedik jelentése” című, 2018. április 17-i állásfoglalására ([1]),

— tekintettel a kohéziós politika eszközeinek a demográfiai változások kezelésére való, régiók általi alkalmazásáról szóló, 2017. november 14-i állásfoglalására ([2]),

— tekintettel a demográfiai változásokról és az EU jövőbeli kohéziós politikájára gyakorolt hatásaikról szóló, 2011. november 15-i állásfoglalására ([3]),

— tekintettel az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról szóló, 2019. március 27-i jogalkotási állásfoglalására ([4]),

— tekintettel az EUMSZ 20. cikkére, valamint a munkavállalók és családjaik Unión belüli szabad mozgásáról szóló 492/2011/EU rendeletre ([5]) és 2004/38/EK irányelvre ([6]),

— tekintettel a demográfiai változások hatásairól szóló, 2020. június 17-i bizottsági jelentésre,

([1]) HL C 390., 2019.11.18., 53. o.
([2]) HL C 356., 2018.10.4., 10. o.
([3]) HL C 153. E, 2013.5.31., 9. o.
([4]) HL C 108., 2021.3.26., 566. o.
([5]) Az Európai Parlament és a Tanács 492/2011/EU rendelete (2011. április 5.) a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról (HL L 141., 2011.5.27., 1. o.).
([6]) Az Európai Parlament és a Tanács 2004/38/EK irányelve (2004. április 29.) az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 158., 2004.4.30., 77. o.).

2021. május 20., csütörtök

— tekintettel a „Vidékfejlesztés: a vidéki térségek hosszú távú jövőképe” című, 2020. július 27-i bizottsági ütemtervre ([7]),

— tekintettel a „Demográfiai kihívások – Az előttünk álló út” című, 2020. június 8-án elfogadott tanácsi következtetésekre,

— tekintettel az „Idősödés: A generációk közötti szolidaritás és felelősség előmozdítása” című zöld könyvre, amelyet a Bizottság 2021. január 27-én terjesztett elő,

— tekintettel a „Demográfiai változás Európában: zöld könyv az idősödésről” című, 2020. november 16-i bizottsági ütemtervre ([8]),

— tekintettel az Európai Területfejlesztési és Kohéziós Megfigyelő Hálózat (ESPON) által készített, az Európában megfigyelhető új foglalkoztatási dinamikák földrajzi eloszlásáról szóló, 2017. decemberi jelentésre,

— tekintettel az ESPON 2019. júniusi „Addressing Labour Migration Challenges in Europe: An enhanced functional approach” [A munkaerő-migrációval összefüggő kihívások kezelése Európában: továbbfejlesztett funkcionális megközelítés] című szakpolitikai tájékoztatójára,

— tekintettel az Egyesült Nemzetek Gazdasági és Szociális Ügyek Főosztálya Népességügyi Osztályának a világ népesedési kilátásairól szóló, 2019. évi előrejelzésére,

— tekintettel a demográfiai változások hatásairól szóló, 2020. június 17-i európai bizottsági jelentésre ([9]),

— tekintettel a 2019. évi európai regionális versenyképességi mutatóra,

— tekintettel a demográfiai változásokhoz való alkalmazkodásról szóló OECD-tanulmányra, amelyet a G20-ak foglalkoztatási munkacsoportjának a G20 japán elnöksége alatti első, 2019. február 25–27-i, tokiói ülésére készítettek el,

— tekintettel a 2002-es barcelonai célkitűzésekre,

— tekintettel a Régiók Bizottságának a demográfiai változás európai régiókra gyakorolt hatásairól szóló, 2016. évi jelentésére,

— tekintettel a Régiók Bizottságának „A képzett munkaerő elszívásának kezelése: Helyi és regionális dimenzió” című, 2018. évi jelentésére,

— tekintettel a Régiók Bizottsága „Demográfiai változások: javaslatok az uniós régiókra gyakorolt kedvezőtlen hatások mérésére és kezelésére” című, 2020. október 12–14-i véleményére,

— tekintettel a vidéki térségekkel kapcsolatos új, hosszú távú bizottsági elképzelésre, melynek kidolgozása jelenleg zajlik,

— tekintettel a Régiók Bizottsága „Uniós stratégia a vidék újjáélesztésére” című, 2020. december 8–10-i véleményére,

— tekintettel a Régiók Bizottsága demográfiai változásról szóló, 2020. január 30-i területi hatásvizsgálati jelentésére,

— tekintettel eljárási szabályzata 54. cikkére,

— tekintettel a Foglalkoztatási és Szociális Bizottság, valamint a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Bizottság véleményeire,

([7]) Ares(2020)3866098.
([8]) Ares(2020)6799640.
([9]) https://ec.europa.eu/info/files/report-impact-demographic-change-reader-friendly-version-0_en

— tekintettel a Regionális Fejlesztési Bizottság jelentésére (A9-0061/2021),

A. mivel a helyi, regionális, nemzeti és uniós szintű népességeloszlás, valamint annak stabilitása vagy változása nagyon eltérő dinamikát mutat a tagállamokban és azok régióiban, és különböző mértékben érinti az elnéptelenedés jelenségét, valamint szélesebb értelemben az Unió társadalmi, gazdasági és területi kohézióját; mivel a 2019. évi európai regionális versenyképességi mutató szerint szakadék van a fővárosi/nagyvárosi régiók és a peremterületek között, mivel az európai lakosság 78 %-a városi vagy funkcionális városi területeken él, és minőségi szolgáltatásokat élvez az energiaellátás, a közlekedés és a digitális összekapcsoltság szempontjából, miközben számos peremterület továbbra is nehézségekkel küzd e területeken; mivel az EU-ban a közberuházások fő forrásaként szolgáló kohéziós politika, amely a kormányzati tőkebefektetések 8,5 %-át teszi ki, fontos szerepet játszhat e demográfiai kihívások kezelésében, ami többek között az EU természetes demográfiai egyensúlyának hosszú távú megőrzését is előmozdíthatja;

B. mivel e jelentés alkalmazásában a „származási régiók” olyan régiók, amelyekben egy adott időszakban (egy vagy több ágazatban/területen) megfigyelhető a magas szintű készségek és/vagy kompetenciák leépülése az érintett népesség más régiókba történő tartós elvándorlása következtében, a „fogadó régiók” pedig olyan régiók, amelyekben egy adott időszakban (egy vagy több ágazatban/területen) ugyanezen népesség bevándorlása következtében megfigyelhető a magas szintű készségek és/vagy kompetenciák növekedése;

C. mivel a demográfiai tendenciákat az éghajlatváltozás és különösen az ehhez a folyamathoz kapcsolódó árvizek és hőhullámok is befolyásolják; mivel a fenntarthatóság, az ökologizálás és a digitalizáció elveit a különböző uniós szakpolitikákba integráló összehangolt megközelítés szintén hozzájárulhat a negatív demográfiai tendenciák visszafordításához;

D. mivel szoros összefüggés van egyrészről a szociális szolgáltatások biztosítása, a fizikai és az IKT-összekapcsoltság, az oktatási és munkalehetőségek, valamint másrészről a népesség bizonyos területeken való megtartásának és vonzásának képessége között; mivel számos uniós régió, köztük az Unió területének 44 %-át kitevő vidéki területek, távoli, periférikus, szigeti és hegyvidéki régiók, amelyek földrajzi, társadalmi és gazdasági szempontból hátrányos helyzetben vannak, még mindig súlyos hiányosságokkal küzdenek e szolgáltatások nyújtása terén; mivel ezeket a régiókat különösen érinti az alacsony népsűrűség, a vidékről való elvándorlás és az elnéptelenedés, amelyek negatív hatással vannak a közösségek koreloszlására, a generációk megújulására és a mezőgazdasági fejlődésre; mivel az alacsony népsűrűségű és elnéptelenedő régiók sajátos igényeinek kielégítése érdekében fokozott szinergiákat kell kialakítani az uniós közlekedéspolitikával; mivel az EU népességének jelenlegi elöregedési tendenciája jelentős gazdasági és társadalmi következményekkel jár, például magasabb az időskorú eltartottak aránya, egyre kevésbé fenntartható a költségvetési és társadalombiztosítási rendszer, valamint fokozott nyomás nehezedik az egészségügyi és szociális ellátórendszerre;

E. mivel a munkavállalók szabad mozgása egyike az Európai Unió és az uniós egységes piac „négy szabadságának”;

F. mivel – noha az Unió népessége jelentősen növekedett az elmúlt évtizedekben – a növekedés üteme most folyamatosan csökken, és hosszú távon várhatóan a népesség is jelentősen csökkenni fog; mivel 2015 volt az első olyan év, amikor az EU-ban természetes népességcsökkenés volt tapasztalható, azaz többen haltak meg, mint ahányan születtek; mivel 2019-ben Európa népessége a világ népességének csupán 6,9 %-át tette ki, és 2070-ra a világ népességének kevesebb mint 4 %-át fogja kitenni, és különösen Kelet- és Dél-Európában várható erőteljes népességcsökkenés az alacsony termékenységi ráta és az e területekről kiinduló, Unión belüli nettó migráció együttes hatása miatt; mivel az európai területeken tapasztalt hosszú távú demográfiai tendenciákból továbbra is a születési arány csökkenése és a társadalmak öregedése rajzolódik ki, néhány legkülső régió kivételével, mint amilyen többek között Mayotte, ahol 2050-re a 2010. évi szinthez képest a népesség 38 %-os növekedése várható, vagy Francia Guyana, ahol 26 %-os növekedést vetítenek előre ugyanezen időszakban ([10]);

G. mivel a demográfiai szempontokat érvényesíteni kell a különböző szakpolitikákban, többek között a hosszú távú prioritásokba való beépítésük révén; mivel fontos a megbízható statisztikai adatok gyűjtése és nyomon követése, valamint a kutatás és a bevált gyakorlatok cseréjének támogatása minden szinten a demográfiai kihívások jobb megértésének elősegítése, azok munkaerőpiacra gyakorolt hatásának előrejelzése, valamint az idősbarát környezet biztosítására szolgáló innovatív és hatékony megoldások kidolgozása érdekében;

([10]) Forrás: INSEE, Egyesült Nemzetek.

2021. május 20., csütörtök

H. mivel a Covid19-világjárvány okozta egészségügyi és gazdasági válság egyértelművé tette, hogy a generációk közötti szolidaritás, valamint az egészségügyi és szociális ellátás és a fenntartható gazdaság megfelelő finanszírozása a helyreállítás, valamint a befogadóbb és reziliensebb társadalmak létrehozásának mozgatórugói; mivel a Covid19-világjárvány rámutatott egészségügyi rendszereink instabilitására, különösen a népesség elöregedésével összefüggésben; mivel a Covid19-világjárvány ismételten rámutatott az idősek méltósága és alapvető jogai Unióban való védelmének és előmozdításának fontosságára;

I. mivel a Covid19-válság valószínűleg jelentős hatást gyakorol a születési és halálozási arányokra és a migrációs áramlásokra Európában, de a világjárvány gazdasági, foglalkoztatási és társadalmi következményeit teljes mértékben még nem tudjuk felmérni; mivel a válságra adott válaszként hozott rendkívüli intézkedéseknek a demográfiai tendenciákra gyakorolt rövid és hosszú távú hatásait alaposan elemezni kell, többek között a nemek közötti egyenlőség szempontjából is; mivel az előzetes tanulmányok arra utalnak, hogy a világjárvány súlyosbította a férfiak és nők közötti egyenlőtlenségeket, többek között a nem fizetett ápolási-gondozási munka mennyiségének és az elbocsátásoknak köszönhetően; mivel a népegészségügyi válság aránytalanul nagy mértékben sújtja a nőket és lányokat, és különösen a legkiszolgáltatottabb csoportokhoz tartozókat, amit a kohéziós politikának figyelembe kell vennie, többek között az ágazatban tapasztalható munkakörülmények javítása és a gondozási gazdaságra való átállás támogatása révén;

J. mivel Európában a 2008-as gazdasági válság kezdete óta megfigyelhető, hogy fiatal, képzett szakemberek Dél- és Kelet-Európából Észak- és Nyugat-Európába vándorolnak; mivel erőteljes összefüggés van aközött, hogy egy adott területet milyen társadalmi-gazdasági körülmények jellemeznek, és az vonzani tudja-e a képzett munkaerőt vagy annak elvándorlásával kénytelen szembenézni; mivel a származási és a fogadó régióknak együtt kell működniük a felmerülő kihívások kezelése érdekében, és integrált megközelítéseket kell alkalmazniuk a lakosság életminőségének maximalizálását célzó hosszú távú politikák kidolgozása érdekében;

K. mivel a humántőkét érintő innováció és az abba való beruházás fogja közép- és hosszú távon meghatározni a tagállamok és régióik társadalmi-gazdasági és foglalkoztatási növekedését;

A demográfiai változásokkal kapcsolatos jelenlegi jellemzők és kihívások az EU-ban

Általános megfontolások

1. hangsúlyozza, hogy a „négy szabadság” az uniós versenyképesség és értékek sarokköve; rámutat azonban, hogy további figyelmet igényel e szabadságok demográfiai tendenciákra gyakorolt hatása, továbbá a tagállamok közötti és azokon belüli egyensúlyt, valamint azok gazdasági, társadalmi és területi kohézióját érintő kapcsolódó következmények; hangsúlyozza, hogy az EU jelentős demográfiai kihívással néz szembe, amelyet a régiókban kifejtett eltérő hatásai ellenére el kell ismerni és holisztikus módon kell kezelni az elmúlt évek negatív természetes demográfiai mérlegének javítása érdekében; mivel az Európai Uniónak az éghajlati és a digitális átállás felgyorsítására irányuló kettős célkitűzés mellett prioritásként kell kezelnie az európai területeken tapasztalható jelenlegi negatív demográfiai tendenciák megfordítását is, olyan intézkedések révén, amelyek nemcsak azok következményeit, hanem azok kiváltó okait is kezelik;

2. ezzel összefüggésben jelentős demográfiai ellentéteket észlel uniós és tagállami szinten egyaránt a központi régiók, a nagyvárosi régiók és a perifériák között, amelyek az eltérő gazdasági lehetőségekhez, hozzáférhető szolgáltatásokhoz, megközelíthetőséghez, közlekedéshez és digitális összekapcsoltsághoz kapcsolódnak; ezzel összefüggésben megismétli, hogy a transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) csak akkor lehet hatékony, ha a helyi közlekedési infrastruktúrák hatékonyan működnek; hangsúlyozza, hogy ezek az egyenlőtlenségek különösen a vidéki területeken, illetve a hátrányos természeti adottságokkal vagy sajátos hátrányokkal rendelkező területeken, például a gyéren lakott és hegyvidéki régiókban, valamint a szárazföld és a szigetek viszonylatában, és a legkülső régiókban figyelhetők meg; megismétli, hogy a legtöbb sziget és legkülső régió csak rendszertelen közlekedéssel és drágán közelíthető meg;

3. megállapítja, hogy az egy főre jutó GDP, a jövedelmi szint, a foglalkoztatási ráta, a termékenységi arány, a társadalmi-gazdasági tényezők, a vidéki és városi térségek megosztottsága, valamint a népességelöregedés azon kulcstényezők között szerepelnek, amelyek közvetlen hatást gyakorolnak a demográfiára; megjegyzi, hogy különösen a jelenlegi foglalkoztatási dinamika népvándorlást hoz létre az uniós régiókon belül, ez pedig olyan társadalmi-területi egyenlőtlenségekhez és kihívásokhoz vezet, amelyet a 2020 utáni kohéziós politikának kell majd kezelnie; hangsúlyozza,

hogy a jellemzően a keleti, déli és középső régióktól az északi és északnyugati régiók felé irányuló belső munkaerő-vándorlás főként a fiatal, tanult és szakképzett munkavállalókat érinti; megjegyzi, hogy az elmúlt években a nem uniós polgárok bevándorlása tette lehetővé az EU számára a népességcsökkenés elkerülését;

4. rámutat, hogy Európában nyilvánvaló a népesség öregedése és a születési ráták csökkenése, ez pedig kihat a függőségi rátára, és hátrányosan befolyásolja a munkaerő-növekedést, amely messze elmarad az előző évtizedben mérttől; figyelmeztet a munkaerő kelet-, dél- és közép-európai régiókban tapasztalt, szemmel látható zsugorodására; kiemeli, hogy a népesség elöregedése a lakhatás és a közlekedés tervezését, az infrastrukturális és szolgáltatási igényeket, valamint a költségvetés és a társadalombiztosítás fenntarthatóságát is érinti; megjegyzi, hogy a tevékeny időskorra vonatkozó politikákra van szükség a vidéki és távoli területeket érintő negatív demográfiai változások csökkentése érdekében, amelyek megfelelő életminőséget biztosítanak valamennyi lakos számára;

5. rámutat a Covid19 okozta, jelenlegi egészségügyi válságra és a munkaerőpiac dinamikájára gyakorolt lehetséges közép- és hosszú távú társadalmi-gazdasági hatásokra; sajnálja továbbá, hogy a Covid19-világjárvány negatív hatással volt az átlagos várható élettartamra Európában; hangsúlyozza, hogy az önkéntes karantén és a társadalmi távolságtartásra vonatkozó intézkedések – annak ellenére, hogy a vártnak megfelelően csökkentették a fertőzési arányokat – jól láthatóan hatást gyakoroltak a termelésre, a keresletre és a kereskedelemre, a gazdasági tevékenység visszaesését, a munkanélküliség emelkedését, a vállalati bevételek súlyos hanyatlását és az államháztartások hiányának növekedését idézve elő; megjegyzi, hogy ennek eredményeként előrevetíthető a fiatalok új migrációs hulláma mind a tagállamokon belül, mind a tagállamok között;

6. hangsúlyozza, hogy a jelenlegi Covid19-válság jelentős egyenlőtlenségeket tárt fel az egészségügyi szolgáltatások minősége és az azokhoz való hozzáférés terén; e tekintetben emlékeztet arra, hogy a vidéki területeken meg kell erősíteni a közszolgáltatásokat – például az egészségügyi létesítményeket – annak érdekében, hogy kezelni lehessen a lakóhely, a társadalmi státusz és az iskolai végzettség alapján a várható élettartam tekintetében mutatkozó nagyon jelentős egyenlőtlenségeket és különbségeket; emlékeztet arra, hogy a világjárvány a digitális szakadékra is rávilágított, amely különösen az időseket, valamint a kevésbé fejlett régiókban, a távoli vidéki és/vagy hegyvidéki területeken, valamint a legkülső régiókban élőket érintette;

7. felhívja a figyelmet egy másik, a világjárvány által nyilvánvalóvá tett kihívásra, nevezetesen arra, hogy tisztességes munka- és életkörülményeket kell biztosítani az idénymunkások számára, akik fontos szerepet játszanak bizonyos gazdasági ágazatokban, különösen a mezőgazdaságban jelentkező hiányok betöltésében;

8. hangsúlyozza, hogy az elnéptelenedési folyamat nagyságrendjének meghatározása önmagában is kihívást jelent, mivel a statisztikák nem szolgáltatnak pontos adatokat, mivel az egyes területeket elhagyó személyekre vonatkozó adatok csak többéves késedelemmel válnak elérhetővé; megállapítja továbbá, hogy az Eurostat következő évtizedre vonatkozó népesség-előrejelzései szerint a vidéki és a városi régiók egyaránt népességcsökkenéssel szembesülhetnek; ezzel összefüggésben rámutat a demográfiai kihívások megfelelő felmérésének és megfelelő kezelésének fontosságára, többek között a radikalizálódás és az európai integrációs folyamatot ellenző mozgalmak elleni küzdelem, valamint a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősítése érdekében; javasolja, hogy vizsgálják meg annak lehetőségét, hogy a GDP és a népsűrűség mellett további mutatókat is alkalmazzanak a súlyos és állandó hátrányokkal küzdő területek osztályozására; hangsúlyozza továbbá, hogy a demográfiai trendek egyes térségekre gyakorolt hatásának jobb nyomon követése, valamint az e trendek kezelésére szolgáló hatékonyabb és célzottabb intézkedések lehetővé tétele érdekében frissített demográfiai statisztikai adatokra van szükség, legalább NUTS 3 szintű bontásban; kéri a tagállamokat, hogy fektessenek be a különböző NUTS-szintek demográfiai változásaira vonatkozó adatgyűjtési kapacitás korszerűsítésébe;

Helyi és regionális dimenziók

Származási régiók

9. megjegyzi, hogy általában a vidéki, posztindusztriális területek és a kisvárosok, amelyek a nagyvárosi térségekhez képest alulfejlettek, valamint a távoli területek, beleértve a szigeteket és a legkülső régiók többségét is, számos sajátos tényezővel szembesülnek: a népesség jelentős csökkenése – többek között a születések alacsony száma miatt –, a nemzeti és uniós átlag alatti jövedelmek és az egyéb régiókkal való területi integráció nehézségei, melyek még inkább kiteszik őket az elnéptelenedés kockázatának; hangsúlyozza, hogy mindez egyúttal megnehezíti a hozzáférést a közszolgáltatásokhoz, például a lakhatáshoz, az oktatáshoz és az egészségügyi ellátáshoz, ideértve a létfontosságú gyógyszerekhez való hozzáférést is; rámutat, hogy a vidéki régiók jelenleg Európa népességének 28 %-át adják, azonban ez a szám várhatóan szignifikánsan csökkenni fog a jövőben; hangsúlyozza, hogy az ifjúsági foglalkoztatást, a vállalkozói szellemet és a digitalizációt előmozdító politikai kezdeményezések jobb összehangolása, valamint a fiatal és új mezőgazdasági termelők

támogatása révén tovább kell erősíteni a vidéki területekre irányuló uniós kezdeményezéseket, például a kohéziós és agrárpolitikát; üdvözli e tekintetben a Bizottság azon szándékát, hogy felgyorsítsa a nagy kapacitású széles sávú infrastruktúra kiépítését a ritkán lakott és vidéki területeken, és ezt lehetőségnek tekinti az életminőség javítására, valamint az oktatási lehetőségek, a munkahelyteremtés, az innováció, az egészségügyi és más közszolgáltatásokhoz való hozzáférés, a technológiai változásokhoz való alkalmazkodás, valamint a kulturális létesítmények és kikapcsolódási lehetőségek fejlesztésének előmozdítására; hangsúlyozza, hogy a vidéki területeken élő nők alapvető szerepet játszanak e közösségek fejlődésében, és hogy a nők munkájának és jogainak a vidéki munkaerőpiacon történő nagyobb elismerése jelentősen csökkentené az elnéptelenedés kockázatát; ösztönzi a Bizottságot és a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki konkrét stratégiákat a vidéki térségekben élő nők társadalmi szerepvállalásának előmozdítására; ösztönzi a nemek szerint lebontott adatok gyűjtését a nemek közötti jelenlegi egyenlőtlenségek azonosítása és kezelése érdekében;

10. felhívja a figyelmet a demográfiai változás néhány okára, amely arra kényszeríti az említett területek lakosait, hogy elköltözzenek, másokat pedig elijeszt attól, hogy odaköltözzenek: a nem megfelelő infrastruktúra, többek között a gyors, szélessávú internet és a közlekedési hálózatok hiánya, a nagyarányú ifjúsági munkanélküliség, a kevesebb munkalehetőség – különösen a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők és általában a nők számára –, a köz- és magánszolgáltatások hiánya, az egészségügyi szolgálatásokhoz való hozzáférés nehézkessége, kevesebb oktatási, közüzemi és szociális szolgáltatás – ami megnehezíti a technológiai változásokhoz való alkalmazkodást – valamint a kulturális létesítmények és kikapcsolódási lehetőségek hiánya; emlékeztet továbbá az éghajlatváltozás és az ahhoz kapcsolódó veszélyes természeti jelenségek elnéptelenedésre gyakorolt hatására, például az egyes déli területek elsivatagosodásához vezető intenzív hőhullámokra;

11. hangsúlyozza, hogy a lehetőségek bizonyos régiók gazdasági struktúrájában tapasztalható, fent említett szűkössége miatt valószínű, hogy az adott régiónak egy idő után rossz híre lesz, akár az ott élő lakosok körében is, akik esetleg hangot adnak az életminőséggel, valamint a rendelkezésükre álló létesítményekkel és szolgáltatásokkal való elégedetlenségüknek; e tekintetben aggodalmának ad hangot a számos olyan uniós régióban tapasztalható, egyre fokozódó elégedetlenség miatt, ahol a helyi lakosság úgy érzi, hogy cserbenhagyták őket, amely jelenség (az ún. „elégedetlenség földrajza") szorosan összefügg a demográfiai tendenciákkal; ezzel összefüggésben kiemeli az agyelszívás hatását, amely a magasan képzett emberek egy bizonyos régióból vagy országból egy másik régióba vagy országba való vándorlásához vezet; rámutat, hogy különösen az orvosi személyzet – például az orvosok és ápolók – és a tanárok elvándorlása, amelyet az elmúlt években súlyosbított az egészségügyi és szociális ellátás állami finanszírozásának jelentős csökkentése, az orvosi ellátás és az oktatás minőségének romlásához vezetett, megnehezítve ezzel – különösen a távoli, vidéki területeken és a legkülső régiókban – a magas színvonalú ellátáshoz és oktatáshoz való hozzáférést;

12. úgy véli, hogy a városi térségek is ki vannak téve az elnéptelenedésnek, hiszen 1990 óta minden ötödik európai városban népességcsökkenés tapasztalható; megjegyzi ugyanakkor, hogy a városok népességének zsugorodása nem mindig folyamatos linearitást követ, hanem a területi kontextustól függően lehet alkalmi vagy átmeneti is;

13. rámutat a „belső perifériásodás" jelenségére, ami alatt az értendő, hogy a közép-, kelet- és dél-európai régiók határozottan negatív nettó népességvándorlási rátáról számolnak be, míg ugyanez a ráta az észak- és nyugat-európai régiókban – az erőteljes gazdasági bevándorlás miatt – határozottan pozitív; úgy véli, hogy ezek az egyenlőtlenségek még súlyosabbak a vidéki területeken, ahol a kohéziós politikának és a KAP forrásainak határozottabban kell összpontosítaniuk az innovációra annak érdekében, hogy a fiatalokat gazdálkodásra ösztönözzék, valamint a digitalizációra, a vidéki mobilitásra és az intelligens városok fejlesztésére, valamint arra, hogy segítsék a családi gazdaságokat az innováció és az új technológiák előnyeinek kiaknázásában;

Fogadó régiók

14. elismeri, hogy a nagyvárosok körüli agglomerációk pozitív migrációs rátát mutatnak, jellemzően a vidékről a városba irányuló népességmozgásnak köszönhetően, ami abból ered, hogy a foglalkoztatási lehetőségek bővülése egyre inkább a városi területekre koncentrálódott;

15. hozzáfűzi, hogy azok a régiók, amelyekben nagyobb létszámban élnek magasan képzett emberek, és amelyek több foglalkoztatási lehetőséget biztosítanak ezek számára, kevésbé vannak kitéve az elnéptelenedés jelenségének;

16. kiemeli, hogy a tudásalapú gazdasági ágazatok a társadalmi tőke, a hálózatok és a technológia általuk kínált magas szintjével hozzájárulnak a regionális fejlődéshez; elismeri, hogy az innovatív gazdasági tevékenységek jellemzően a technológiailag fejlettebb régiókban zajlanak, ahol kellő számban állnak rendelkezésre „intelligens" vállalkozások alkotta klaszterek;

17. másrészt hangsúlyozza, hogy a népesség túlkoncentrálódása bizonyos városi területeken már olyan káros mellékhatásokhoz vezetett, mint a forgalmi dugók, a lakhatási és közlekedési költségek emelkedése, a szennyezés, az elégtelen vízellátás, a hulladék ártalmatlanításával kapcsolatos problémák, a magas energiafogyasztás, az életminőség romlása és a városszétfolyás, a szegénységés a társadalmi kirekesztés kockázatának jelentős növekedése, valamint a népesség bizonyos szegmenseit érintő létbizonytalanság; hangsúlyozza, hogy e negatív hatások miatt a helyi hatóságok immár nem tudják szolgáltatásokkal ellátni a városi területek valamennyi lakosát; figyelmeztet a városi térségek magas népességkoncentrációjának egyes negatív népegészségügyi hatásaira, melyekre a Covid19-világjárvány is rávilágított;

18. megjegyzi, hogy a migráció közvetlen hatást gyakorol a városok inkluzivitására, ami a különböző területi kontextusoknak megfelelő szakpolitikai válaszokat és támogató intézkedéseket tesz szükségessé; emlékeztet e tekintetben arra, hogy a gazdasági migránsok adók és társadalombiztosítási járulékok formájában nagyobb mértékben járulnak hozzá a költségvetéshez, mint amit abból egyéni ellátások formájában kivesznek; hangsúlyozza, hogy meg kell erősíteni a befogadási politikákat, és támogatni kell a helyi és regionális önkormányzatokat e tekintetben;

Szükségletekre szabott válaszok: megoldások keresése a demográfiai hanyatlás kihívására

19. hangsúlyozza a jelenlegi kezdeményezések – úgymint a tevékeny és egészséges időskor témájára vonatkozó európai innovációs partnerség, a saját lakókörnyezetben való életvitel segítését szolgáló, valamint az EIT digitális és egészségügyi tudásinnovációs központok – fontosságát; felhívja a Bizottságot, hogy a demográfiai változások, valamint az európai régiók előtt álló demográfiai kihívások kezelése során vegye figyelembe az e kezdeményezések keretében már kidolgozott megoldásokat; hangsúlyozza az európai képesítési keretrendszer fontosságát olyan eszközként, amellyel támogatni lehet az oktatást és a képzést az elnéptelenedéssel fenyegetett területeken;

20. hangsúlyozza a helyi, regionális és nemzeti hatóságok, szakmai szövetségek és nem kormányzati szervezetek alapvető szerepét a vidéki és városi területeken a mobilitással, a területi megközelíthetőséggel és az alapvető szolgáltatásokkal kapcsolatos konkrét beruházási igények meghatározásában és értékelésében, és ennek révén az érintett területekben rejlő lehetőségek kiaknázásában, ideértve a gazdasági, társadalmi és demográfiai tendenciákat is; ezért úgy véli, hogy aktív résztvevőként döntő szerepet kell játszaniuk a helyi közösségekből eredő területi stratégiák kidolgozásában; hangsúlyozza, hogy a demográfiai tendenciák megfordítása érdekében a vonatkozó uniós programokban lehetőség szerint külön költségvetési választ kell szerepeltetni, továbbá el kell végezni a demográfiai közpolitikák hatásvizsgálatát; kiemeli, hogy az olyan területi megközelítésű uniós eszközök, mint a fenntartható városfejlesztés, a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiák vagy az integrált területi beruházások olyan hasznos eszközök lehetnek, amelyek felhasználhatók a munkahelyek megőrzésében és létrehozásában, a régió vonzerejének fokozásában, és a szolgáltatásokhoz való helyi szintű hozzáférés javításában; elismeri, hogy a körforgásos gazdaságban és a biogazdaságban nagy lehetőségek rejlenek e területek újjáélesztése szempontjából, és kéri, hogy a helyi és regionális önkormányzatoknak nyújtsanak egyedi igényeikre szabott technikai segítséget az említett stratégiák megtervezésében és végrehajtásában, többek között a helyi érdekeltek, a szociális partnerek és a civil társadalom bevonásán alapuló részvételi módszerek alkalmazásával;

21. rámutat, hogy egy európai vidékfejlesztési menetrendet kell kidolgozni a vidéki és távol eső térségek megközelíthetőségének javítása, vonzerejének növelése és fenntartható fejlődésének előmozdítása céljából, ami kedvezően befolyásolhatja az ellátási lánc és a belső piac megfelelő működését is; megjegyzi, hogy e területek megközelíthetősége és vonzereje növelhető a vállalkozások és a kkv-k tőkéhez való hozzáférésének javítása, a tudásteremtést és a technológiaterjesztést támogató innovációs ökoszisztémákba történő beruházások, valamint a magas színvonalú közszolgáltatások és alapvető szolgáltatások, a digitalizáció – többek között a kisvállalkozások számára történő – biztosítása, a digitális innováció, a digitális összekapcsoltság, valamint a magas színvonalú közlekedési szolgáltatások biztosítása révén; úgy véli, hogy a helyi és regionális önkormányzatoknak a lehető leghatékonyabb módon kell meghatározniuk a megfelelő szolgáltatásokat, és a vidéki és távoli területek sajátos igényeinek kielégítése érdekében elsősorban az ő szempontjaikat kell szem előtt tartani, a szakpolitikák végrehajtására és a megfelelő megoldások biztosítására összpontosítva;

22. megismétli, hogy a közlekedési hálózatok döntő szerepet játszhatnak a demográfiai változások kezelésében és az elnéptelenedés megállításában a vidéki-városi összeköttetések megerősítése révén, többek között a tömegközlekedésbe és a vidéki térségekben kínált más mobilitási szolgáltatásokba történő beruházások révén; e tekintetben hangsúlyozza a közlekedési infrastruktúra javításának fontosságát, többek között a meglévő közlekedési összeköttetések fenntartása és újjáélesztése, valamint a TEN-T-vel való kapcsolatok biztosítása révén, amelyek különösen fontosak a vidéki és peremterületeken, a szigeti régiókban és a legkülső régiókban, a fenntartható és intelligens közlekedési hálózatokra való átállás támogatása és a közlekedési rendszerek interoperabilitásának megerősítése révén, a fenntartható és intelligens mobilitási stratégia részeként;

2021. május 20., csütörtök

23. úgy véli, a fenntartható falusi turizmusnak nagyon fontos szerepe lehet az elnéptelenedés jelenségének kezelésében, a munkahelyteremtés előmozdításában és a vidéki térségek gazdasági és demográfiai sokféleségének elősegítésében;

24. elismeri, hogy a vidéki régiók szükségleteit és kihívásait, így az éghajlatváltozáshoz kapcsolódókat is, szem előtt kell tartani a zöld megállapodás célkitűzései szerinti klímasemlegességre és fenntartható és intelligens mobilitásra való átállás során; úgy véli továbbá, hogy ezek a beruházások lehetővé fogják tenni a digitális gazdaságra és a digitális online oktatási rendszerre történő méltányos és egyenlő átállást, elérhetővé téve azokat valamennyi polgár, köztük a társadalom legkiszolgáltatottabb tagjai számára; e tekintetben úgy véli, hogy a kohéziós politika alapvető szerepet játszik a minőségi közszolgáltatásokba és alapvető szolgáltatásokba történő beruházások révén;

25. úgy véli, hogy az uniós városfejlesztési menetrend, amely meghatározza a városi területek életminőségének javítására irányuló fő prioritásokat és tevékenységeket, hozzájárulhat a növekedés, az integráció, az együttműködés és az innováció elősegítéséhez, valamint a társadalmi kihívások leküzdését célzó megfelelő eszközök alakításához; újfent hangsúlyozza továbbá, hogy olyan fejlesztési stratégiákat kell kidolgozni, amelyek – többek között a tudáshálózat fejlesztése és a humántőke-beruházás támogatása révén – az európai régiók tudásalapú gazdaságának és intelligens szakosodásának megerősítését célozzák; kiemeli, hogy a városok és régiók az elnéptelenedett és a túlnépesedett területeken egyaránt fontos szerepet játszanak; megismétli, hogy további finanszírozási lehetőségeket kell közvetlenül elérhetővé tenni a városok és régiók számára a programok helyi végrehajtása érdekében, és az Európai Városfejlesztési Kezdeményezés maximális kihasználására ösztönöz;

26. hangsúlyozza, hogy a kohéziós politikának hozzá kell járulnia ahhoz, hogy a nők jobban részt vehessenek a regionális és városfejlesztési szakpolitikai tervezésben, hogy olyan városok és közösségek jöhessenek létre, amelyek nemtől függetlenül mindenki számára megfelelőek; úgy véli továbbá, hogy az ESZA+ keretében végrehajtott beruházásoknak elő kell mozdítaniuk a munkát kereső nők és egyedülálló szülők foglalkoztathatóságát, biztosítaniuk kell a megfizethető gyermekgondozási létesítmények finanszírozását és támogatniuk kell a fiatal családokat; emlékeztet arra, hogy tanácsadási szolgáltatások, illetve lakhatáshoz, egészségügyi ellátáshoz és oktatáshoz való hozzáférés biztosítása révén azoknak a gyermekeknek a szükségleteiről is gondoskodni kell, akik egy családtag gondozásában vagy egyedül élnek, miközben a szülők külföldön dolgoznak; kiemeli továbbá a családbarát jogszabályok fontosságát, amelyek elősegítik a munka és a magánélet közötti megfelelő egyensúly kialakítását;

27. hangsúlyozza, hogy a beruházásoknak a fiatalok, az idősek, a fogyatékossággal élő személyek és más kiszolgáltatott csoportok támogatását is kell célozniuk e csoportok munkaerőpiacra való belépése vagy munkaerőpiacon maradása során, valamint elő kell segíteniük a minőségi munkahelyeken való elhelyezkedésüket, különös figyelmet fordítva a leginkább elnéptelenedett vidéki és távoli területekre; úgy véli, hogy a specifikus igényekre szabott képzési lehetőségeket is fel kell térképezni a „jólléti gazdaság” koncepciójának, valamint az egészséges és aktív időskor megközelítésének előmozdítása érdekében;

28. emlékeztet arra, hogy az etnikai kisebbségek szükségleteit a demográfiai kihívások kezelése során is figyelembe kell venni;

29. emlékeztet arra, hogy szükség van a munkaerővándorlás megfordítását célzó nemzeti és regionális szintű stratégiákra; felhívja a helyi, regionális, nemzeti és uniós hatóságokat, hogy dolgozzanak ki olyan szakpolitikákat, amelyek növelik régióik vonzerejét a munkalehetőségek tekintetében, és hogy megelőzés, mérséklés és megfelelő válaszlépések révén – a kohéziós politika által biztosított eszközök felhasználásával – kezeljék a származási régiókban a képzett munkaerő kivándorlásának problémáját; ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy számos tagállamban léteznek már olyan kezdeményezések – például a rendkívül speciális készségekkel rendelkező munkavállalóknak kínált ösztönzők –, amelyek célja, hogy a képzett munkaerő ne kivándoroljon a szóban forgó régiókból, hanem bevándoroljon oda;

30. hangsúlyozza, hogy a Covid19 okozta egészségügyi válság változó mértékben minden tagállamot és régiót érintett, és valószínűleg új tendenciákhoz vezet a népességvándorlásban; ezzel összefüggésben emlékeztet arra, hogy az uniós gazdaság válságból való tartós és stabil alapokon nyugvó kilábalásának biztosítása érdekében az ERFA és az ESZA számára a REACT-EU révén nyújtott kiegészítő források – az eszköz átmeneti jellege ellenére – számottevő segítséget nyújthatnak az emberek foglalkoztatásban tartásához, és új munkahelyeket teremthetnek az elnéptelenedés kockázatának kitett területeken többek között a kkv-k és az önfoglalkoztatottak támogatása révén; üdvözli a rugalmas munkafeltételek bevezetését, beleértve a távmunkát vagy a csökkentett munkaidőt is, és hangsúlyozza, hogy ezt a támogatást megkülönböztetésmentes alapon kell nyújtani;

31. e tekintetben emlékeztet arra, hogy a világjárvány rávilágított a digitalizáció fontosságára a gazdaság egészében: a közösségi távolságtartás és a szabad mozgás korlátozása következményeinek enyhítésében, az egészségügyi ellenőrzés vagy a telekonzultáció megkönnyítésében és az egészségügyi szolgáltatások biztosításában a ritkán lakott vagy a természeti vagy demográfiai kihívásokkal küzdő területeken; úgy véli, hogy az ebben rejlő lehetőségeket arra kell felhasználni, hogy új munkahelyeket teremtsünk az idősödő népességű területeken;

32. rámutat, hogy a Covid19-válság során egyre inkább elterjedt a távmunka, és úgy véli, hogy ez hasznos eszköznek bizonyulhat a vidéki területeken tapasztalható elnéptelenedési tendenciák visszafordításához, lehetővé téve a képzett fiatalok számára, hogy olyan területeken maradjanak, amelyeket egyébként elhagynának; felkéri a Bizottságot és a tagállamokat, hogy vizsgálják meg, hogy a távmunka miként befolyásolhatja a jövőben az EU-n belüli mobilitást és a különböző régiók vonzerejét;

Szakpolitikai ajánlások

33. felkéri a Bizottságot, hogy terjesszen egy elő egy, a demográfiai változást érintő stratégiát, amely a következő főbb elemekre épül: tisztességes foglalkoztatási feltételek, a munka és a magánélet egyensúlya, a gazdasági tevékenységet és a foglalkoztatást elősegítő szakpolitikák területi vonatkozásai, az általános érdekű szociális szolgáltatások megfelelő biztosítása minden területen, a hatékony helyi tömegközlekedés, az eltartott személyek megfelelő ellátása és a tartós ápolás-gondozás, különös figyelemmel az új munkavégzési formákra és azok társadalmi hatásaira;

34. sürgeti a tagállamokat és a regionális hatóságokat, hogy a kohéziós politika eszközei révén alkalmazzanak integrált megközelítést a demográfiai kihívások kezelésére, és szorgalmazza az intelligens falvak és más ösztönző rendszerek előmozdítását a népesség megtartása és a fiatalok vidéki és városkörnyéki területekre vonzása érdekében;

35. emlékeztet arra, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz nagyszabású pénzügyi támogatást nyújt majd, hogy a tagállamok gazdasága ellenállóképesebb és a jövőre jobban felkészült lehessen, valamint ismét hangsúlyozza, hogy a tagállamoknak nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveikben sajátos helyzetüknek megfelelő intézkedéseket kellene javasolniuk a demográfiai változás kezelésére; úgy véli, hogy az ilyen tervek kidolgozása során a helyi és regionális szervezetek aktív bevonására is szükség van, hiszen ez egy különösen fontos terület lesz az e tervek értékelése és a tagállamok későbbi irányítása során; úgy véli, hogy a demográfiai kihívások átfogóbb megközelítésének biztosítása érdekében szinergiákat kell kialakítani a kohéziós politika és a Next Generation EU programjai között;

36. kiemeli a MÁTA és az alap végrehajtási mechanizmusának fontosságát, amelyek célja az energetikai átállás által érintett közösségek támogatása azáltal, hogy hozzájárulnak új lehetőségek megteremtéséhez a vidéki és posztindusztriális területeken, valamint az elnéptelenedés kockázatának csökkentéséhez; úgy véli, hogy e tekintetben támogatni kell a helyi és regionális együttműködési kezdeményezéseket;

37. újfent hangsúlyozza, hogy a demográfiai változás alapvető kihívás az EU számára, és hogy ennek kezelését prioritásnak kell tekinteni a programok kialakítása és végrehajtása során; e tekintetben emlékeztet arra, hogy az ERFA-ról és a Kohéziós Alapról szóló rendeletben a következő többéves pénzügyi keretben (2021–2027) meghatározott egyik fő célkitűzés a földrajzi vagy demográfiai hátrányokkal küzdő városi és vidéki térségek támogatása, és a tagállamoknak uniós pénzügyi támogatást kell elkülöníteniük az érintett régiók környezeti szempontból fenntartható és társadalmilag befogadó gazdasági fejlődését előmozdító projektekre; ezzel kapcsolatban emlékeztet arra, hogy külön támogatást kell nyújtani azoknak a NUTS 3 szintű területeknek, illetve helyi közigazgatási egységek olyan klasztereinek, ahol a népsűrűség 12,5 fő/km^2 alatti, vagy az éves népességcsökkenés a 2007–2017 közötti időszak átlagában meghaladja az 1 %-ot, és a támogatásoknak olyan egyedi regionális és nemzeti politikák hatálya alá kell tartozniuk, amelyek célja a kohéziós eszközök révén jobb fizikai és IKT-összekapcsoltság biztosítása, a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés és azok minőségének javítása, a vállalkozói szellem előmozdítása, és a minőségi munkalehetőségek megteremtése; üdvözli az ERFA-ról és a Kohéziós Alapról szóló rendelet új cikkét, amely a folyamatos demográfiai hanyatlással szembesülő regionális és helyi térségek támogatására irányuló nemzeti tervek kidolgozását szorgalmazza;

38. kéri a tagállamokat, hogy a társadalmi kirekesztés, az energiaszegénység és az anyagi nélkülözés kezelése, a digitális szakadék és a digitális kirekesztés – különösen a vidéki területeken, valamint a fiatalok, az idősek és a fogyatékossággal élő személyek körében történő – hatékony leküzdése, valamint a digitális eszközökhöz és programokhoz, illetve a megfizethető kommunikációs infrastruktúrákhoz való hozzáférés biztosítása érdekében nagyobb mértékben mozgósítsák az ESZA és a MÁTA forrásait, és kombinálják azokat a nemzeti és helyi beruházásokkal; szorgalmazza ezért, hogy biztosítsanak lehetőséget arra, hogy az idősek hozzáférhető és megfizethető módon, a saját igényeikhez igazodva tehessenek szert digitális készségekre; rámutat arra, hogy e kezdeményezéseknek nagyobb esélyük van a sikerre, ha a nemzedékek közötti tapasztalatcsere lehetőségeihez kapcsolódnak; ebben az értelemben úgy véli, hogy a digitalizációban, a robotizációban és a mesterséges intelligenciában rejlő lehetőségeket – a magas szintű etikai normák biztosítása mellett – tovább lehetne vizsgálni és elő lehetne mozdítani az idősek önállóságának, valamint élet- és egészségügyi körülményeinek javítása érdekében;

2021. május 20., csütörtök

39. megismétli, hogy a kohéziós politika, a közös agrárpolitika nemzeti stratégiai tervei és a nemzeti gazdaságélénkítési stratégiai tervek terén további helyi alapú és integrált megközelítésekre van szükség a pénzügyi erőforrások könnyebb, de egyben hatékony kezelésének lehetővé tétele és az uniós alapok, valamint az integrált eszközök közötti szinergiák maximalizálása érdekében; hangsúlyozza, hogy meg kell erősíteni az adminisztratív kapacitásokat a bürokrácia csökkentése és a projekt-végrehajtási folyamat alatti összehangolt szabályozás, továbbá valamennyi szakaszban a célzott technikai segítségnyújtás biztosítása érdekében;

40. felszólítja a tagállamokat, hogy a 2021 és 2027 közötti időszakra szóló kohéziós politika programozását és végrehajtását a partnerségi elv teljes körű tiszteletben tartása mellett végezzék, és partnerségi megállapodásaikban vegyék figyelembe a demográfiai hátrányokkal küzdő régiók sajátos szükségleteit; hangsúlyozza, hogy kiemelt kérdésként kell kezelni a regionális és szubregionális szükségleteket, beleértve a demográfiai és migrációs szempontokat, valamint a területi (városi és vidéki) kihívásokat; úgy véli, hogy ezeket a stratégiákat gazdasági, környezeti és társadalmi értékelésekkel párhuzamosan végzett területi és demográfiai hatásvizsgálatoknak kell kísérniük; felhívja a Bizottságot, hogy kövesse nyomon és adott esetben biztosítsa a partnerségi magatartási kódex teljes körű végrehajtását, amely a projektek minőségének javításával párhuzamosan hozzájárulhat a kohéziós politika keretében rendelkezésre álló források felhasználási arányának növeléséhez;

41. felszólítja a tagállamokat, hogy nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveik, nemzeti fejlesztési politikáik, hosszú távú fenntartható fejlődési stratégiáik és testre szabott kohéziós politikai programjaik kialakítása során vegyék figyelembe a különböző demográfiai kihívásokat, amelyek összhangban állnak az európai szemeszter céljaival, annak érdekében, hogy megfelelő finanszírozást biztosítsanak az elnéptelenedés kezelésére, a negatív tendenciák visszafordítására és a területi vonzerő növelésére;

42. felhívja az elnéptelenedéssel fenyegetett régiók helyi, regionális és nemzeti hatóságait, hogy a beruházásokat a fiatal családok e régiókban való letelepedésének ösztönzésére, a kkv-k és szolgáltató vállalatok bevonásával a minőségi szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához való egyetemes hozzáférhetőségre, valamint a munkahelyteremtésre, különösen a fiatalok foglalkoztatására, a munkavállalók átképzésére, a vállalkozói feltételek megteremtésére és a kkv-k támogatására összpontosítsák; felhívja a tagállamokat, hogy erősítsék meg erre irányuló támogatásukat; úgy véli, hogy az oktatás valamennyi szintjére, így többek között a kisgyermekkori nevelésre, a megfizethető, hozzáférhető és méltányos mobilitási szolgáltatásokra, a nők munkaerő-piaci részvételének előmozdítását elősegítő gyermekgondozási létesítményekre és az egész életen át tartó tanulásra irányuló beruházások prioritást élveznek, különösen a vidéki térségekben és a legkülső régiókban; úgy véli, hogy különösen fontos a megfelelő körülmények megteremtése ahhoz, hogy a fiatalok e régiókban maradjanak, valamint fontos a korai iskolaelhagyás problémájának kezelése azáltal, hogy – tantermi vagy távoktatás keretében, helyi és regionális szinten, a digitális készségeket is beleértve – vonzó oktatási, képzési, továbbképzési és átképzési lehetőségeket kínálnak a fiatalok számára, arra ösztönözve őket, hogy ezekben a régiókban folytassák tanulmányaikat; megérti, hogy a régióknak ehhez az Unió és a tagállamok koncentrált támogatására lesz szükségük;

43. szorgalmazza az erőteljes demográfiai növekedéssel szembesülő régiók, például Mayotte vagy Guyana megfelelő pénzügyi források révén történő fokozott támogatását annak érdekében, hogy megfelelő mértékben és színvonalon biztosítani lehessen az alapvető szolgáltatások folytonosságát, különösen az oktatási, egészségügyi és közlekedési ágazatban;

44. helyénvalónak tartja a regionális és helyi hatóságok különböző szinteken történő bevonását a hosszú távú, együttműködésen alapuló kormányzási és tervezési kezdeményezésekbe; kéri a Bizottságot és a tagállamokat, hogy terjesszék az ilyen típusú kormányzás és a többközpontú fejlesztést támogató tervezési eszközök használatára és előnyeire vonatkozó bevált gyakorlatokat, továbbá hogy használják fel a területi hatásvizsgálat eszközét a demográfiai változást befolyásoló uniós és nemzeti politikák részletesebb megtervezésében; e tekintetben megismétli, hogy rendkívül fontos a régiók aktív és valódi bevonása a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz tervezésébe és irányításába az eszköz hatékonyságának növelése érdekében;

45. úgy véli, hogy az innováció és a kutatás pozitív átgyűrűző hatásokkal járhat; ösztönzi a regionális és nemzeti szintű döntéshozókat, hogy az új Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és az ERFA felhasználásával fektessenek be a széles sávú hálózat bővítésébe a digitális és tudásalapú gazdaság támogatása céljából, továbbá fektessenek be erőforrások, magas színvonalú közszolgáltatások és ösztönzők nyújtásába, amelyek révén megtarthatók a magas szintű képzettséggel rendelkező munkavállalók, hogy kutatóközpontok létesülhessenek a különböző régiókban, növelve az elnéptelenedett területek vonzerejét, különösen a fiatal tehetségek és vállalkozók számára; szorgalmazza az európai strukturális és beruházási alapok és a Horizont Európa program, valamint más kezdeményezések, például az Európai Innovációs és Technológiai Intézet által támogatott kezdeményezések közötti szinergiák további fejlesztését; úgy véli továbbá, hogy

a vállalkozások beruházásait célzó, a családokra vonatkozó kedvezményes adókulcsok, valamint a munkáltatóknak és az önfoglalkoztatóknak nyújtott adóösztönzők révén megvalósuló vonzó adópolitikák megkönnyítenék a munkahelyteremtést és a beruházási lehetőségeket; úgy véli emellett, hogy az elnéptelenedéssel kapcsolatos kihívások leküzdése érdekében fontolóra lehetne venni a fiatal családokat az első otthon megvásárlására ösztönző intézkedéseket, valamint az állami szabályokkal kapcsolatos nagyobb fokú rugalmasságot;

46. ösztönzi a régiókat, hogy használják ki az intelligens szakosodási stratégiákban meghatározott versenyelőnyeiket; javasolja az úgynevezett „oázis stratégiák" kidolgozását, amelyek a régió helyi fejlesztési potenciáljának kiaknázásával a legsikeresebb, legélénkebb és leggyorsabban növekvő szektorokra koncentrálnának; felszólítja a helyi és regionális hatóságokat, hogy fektessenek be az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezésbe, és összpontosítsanak a fiatal és képzett munkavállalók régióba vonzására, a jelenleg foglalkoztatottak megtartására, a vállalkozói szellem ösztönzésére, valamint helyi, nemzeti és uniós ösztönzők alkalmazására; hangsúlyozza továbbá, hogy elő kell mozdítani a nemzedékek közötti szolidaritást, a tevékeny időskort és az úgynevezett „ezüst gazdaság" által kínált lehetőségeket előmozdító intézkedéseket, amelyek jelentős politikai irányváltást jelentenek a vidéki térségek számára, és a népesség elöregedésének problémáját a vidéki térségek fejlesztési lehetőségévé alakítják;

47. hangsúlyozza, hogy az új Lipcsei Chartával („A városok átalakító ereje a közjó érdekében") és a 2030-ig szóló területfejlesztési menetrenddel összhangban szélesebb területi perspektívában kell gondolkodni a másodlagos jelentőségű- és kisebb városok városi hálózatainak megerősítése érdekében, hogy a városok és a vidék közötti kapcsolatok, a funkcionális területek és regionális együttműködés bővítése révén kiaknázhassák az e hálózatokban rejlő, a közvetlen határaikon túli területi, gazdasági és társadalmi kohézió támogatására fordítható komoly lehetőségeket;

48. felhívja a Bizottságot, hogy a demográfiai kihívások kezelése érdekében összpontosítson a különböző szintű funkcionális együttműködési területekkel kapcsolatos kérdések uniós szintű koordinációjára, például a határ menti, a makroregionális és a vidéki-városi területekre;

49. kitart amellett, hogy a befektetéseket az információs és kommunikációs technológiára és a humán tőkére kell összpontosítani, mivel ebben rejlik a legnagyobb potenciál a felhasználók közötti távolság csökkentésére és magas szintű képzettséggel rendelkező munkavállalók toborzására a digitális szakadék elkerülése és a digitális kohézió biztosítása érdekében; hangsúlyozza az IKT-infrastruktúrák finanszírozásának, valamint e technológiák kkv-k és iskolák körében történő fejlesztésének és alkalmazásának fontosságát a vidéki, szigeti, hegyvidéki és elszigetelt régiókban és az ipari átalakulás alatt álló régiókban, többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és általánosabban a kohéziós politikai alapokból származó források révén; hangsúlyozza annak fontosságát, hogy e technológiákat egyenlő mértékben és párhuzamosan alkalmazzák a régiókban és a tagállamokban a vonzerő tekintetében fennálló és a digitális szakadék csökkentése érdekében;

50. elismeri, hogy a „mágnesvárosok" elsődlegesen járulnak hozzá a regionális „növekedési pólusok" kiépítéséhez; hangsúlyozza azonban, hogy a másodlagos jelentőségű városok döntő szerepet játszanak a regionális fejlődésben, és e tekintetben felszólítja az Európai Bizottságot és a tagállamokat az ezen városok összehangolt fejlődését célzó stratégiák gyakorlati megvalósítására;

51. úgy véli, hogy a településeknek elő kell mozdítaniuk a „nyitott innovációt" célzó kezdeményezéseket, a tudást felhasználva az innovációs folyamat felgyorsítása és az érintett partnerekkel és érdekelt felekkel való együttműködésen alapuló megközelítés kialakítása érdekében regionális innovációs ökoszisztémák létrehozása céljából;

52. kiemeli azokat a lehetőségeket, amelyek az EU kis szigetei és periférikus tengeri régiói negatív demográfiai tendenciájának megfordítása szempontjából a kék gazdaságban rejlenek; hangsúlyozza, hogy a dél-európai elnéptelenedés elleni küzdelemhez, a part menti városok bevételeinek a vidéki falvakba való eljuttatásához, a társadalmi befogadás ösztönzéséhez és az európai zöld megállapodásban foglalt célkitűzések eléréséhez hozzájárulhat a kék gazdaság tevékenységeinek megfelelő végrehajtása, amennyiben azt szorosan figyelemmel kísérik a negatív környezeti externáliák mérséklése és a kisvállalkozásokat, a hátországi területeket és a helyi polgárokat is beleértve a teljes értékláncra gyakorolt társadalmi-gazdasági előnyök növelése érdekében;

53. javasolja, hogy a tagállamokban, amennyiben szükséges, gondolják újra az oktatási és képzési rendszereket, ennek keretében dolgozzanak ki a távoli munkavégzéssel összeegyeztethető oktatási pályákat, és vezessenek be olyan szakpolitikákat, amelyek révén megelőzhető a származási régiókban a képzett munkaerő tartós elvándorlása; hangsúlyozza a helyi és regionális előnyök kihasználásának, valamint a gazdasági és társadalmi intézmények fejlesztésének és testre szabott megoldások kidolgozásának fontosságát, nemcsak a képzett munkaerő elvándorlásának megelőzése, hanem e jelenség visszafordítása érdekében is; úgy véli, hogy a szakoktatás és szakképzés útján – ideértve a munkavállalói mobilitást is – eredményesen bővíthetők a munkavállalók készségei, illetve javítható a munkaerőpiac gyors dinamikájával szembeni ellenálló képességük, ami hozzájárul a képzett munkaerő elvándorlásának megelőzéséhez; ösztönzi a regionális és helyi önkormányzatokat, hogy könnyítsék meg a duális oktatáshoz való hozzáférést az oktatásból a foglalkoztatásba való

átmenet javítása érdekében; úgy véli továbbá, hogy elő kell mozdítani a páneurópai „diaszpóra-stratégiákat”, amelyek célja a visszatérési folyamatok ösztönzése azok számára, akik egy „vonzóbb” régióba távoztak, különös tekintettel a mezőgazdaság és agrárgazdaságtan szakos hallgatókra, akiket ösztönözni kell arra, hogy a diplomaszerzést követően visszatérjenek régiójukba annak érdekében, hogy hozzájáruljanak származási régiójuk gazdasági életképességéhez;

54. felszólítja a Bizottságot, hogy biztosítsa, hogy a vidéki területekkel kapcsolatos hosszú távú elképzelésre vonatkozó kezdeményezés gyakorlati megoldásokat és a peremterületek és a demográfiai változások kezeléséhez szükséges támogatási eszközöket nyújtson; úgy véli, hogy a vidéki térségekkel kapcsolatos hosszú távú elképzelésnek valódi európai „vidékfejlesztési menetrenddé” kell fejlődnie, amely kézzelfogható és konkrét célkitűzéseket fogalmaz meg, továbbá felépítésénél és végrehajtásánál fogva biztosítja az összes érintett regionális és helyi szereplő bevonását; úgy véli továbbá, hogy ennek magában kell foglalnia egy, a nemek közötti egyenlőség érvényesítésére irányuló stratégiát, amelyet hatásvizsgálati eszközökkel kell kiegészíteni; felkéri a Bizottságot, hogy a többi tagállammal és a helyi és regionális hatóságokkal egyetértésben többszintű megközelítés formájában terjesszen elő egy „új megállapodást” az EU-n belüli demográfiáról, amely a demográfiáról szóló európai stratégia kidolgozásához vezetne; úgy véli, hogy a demográfiai kérdéseknek, többek között az elnéptelenedésnek és az elöregedésnek az Európa jövőjéről szóló konferencián tárgyalt kérdések között kell szerepelniük;

o

o o

55. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának, valamint a tagállamok nemzeti és regionális parlamentjeinek.